

VATTENSAMLING 2012

Möre Hotell i Torsås kommun den 1 juni 2012.

Minnesanteckningar

Moment 5 – Föreläsare Rune Hallgren (LRF)

Förankra åtgärdsplan bland lantbrukare är en start på det konkreta arbetet.

Minnesanteckningarna nedan är kommentarer och ev. förtydliganden till de illustrerade och informativa Power Point presentationer som Rune Hallgren använder sig utav vid sin föreläsning.

Rune H presenterar sig själv som f.d. mjölkbonde i 30 år, sedan 2007 arbetat för LRF med vattenfrågor. Under 00-talet initierat och lett Leaderprojekt i Vindåns avrinningsområde, vilket bl. a belönades med centerns miljöpris.

Rune H ställer frågan till auditoriet ”Hur skall planer genomföras med syfte på vattenförvaltning”? Redan i Rune H programförklaring för sin föreläsning anges svaret och inriktningen på frågan ovan genom ord som förankra, rådgivning, samverkan, åtgärdsplaner mm. dvs. ord som präglar en förhandlingskultur med möjligheter att diskutera åtgärder ställt i relation till en regelkultur (myndighetskultur).

Vattenförvaltning är inget nytt i sig, utan har pågått i flera sekler. Vattendomar om vattenförvaltning går tillbaka till 1880-talet. I Sverige finns det idag mer än 30 000 dikningsföretag. Vid Laga skiftes genomförande 1827 betonades byns samfällda behov och ansvar. 1837 skedde en inventering av alla kvarnar. Bland dessa fanns det speciella kvarnar, ”tullkvarnar” som skulle leverera in skatt till staten. 1864 upphörde lagen, då den blivit omodern och ineffektiv, om att staten skulle kontrollera kvarnarna. En jämförelse; i år tillsatte miljöministern en utredning för att anpassa gamla tillstånd för vattenkraft och markavvattning till dagens miljökrav.

Myndigheters ansvar regleras av Miljöbalken, där de är skyldiga att inom sina ansvarsområden vidta de åtgärder som behövs enligt de 2009 fastställda åtgärdsprogrammen. 2015 kommer Vattendelegationerna att besluta om nya och mer detaljerade åtgärdsprogram. Ordet åtgärdsprogram hittar vi under rubriken styrmedel – regelkultur.

Lokal vattenförvaltning innebär att ”lära gemensamt för att förvalta gemensamt”. Här besvaras frågorna, vad är det som skall göras respektive hur det skall göras? Svaren besvaras

med var och vem kan-ska-vill göra något. Rune H ger ett exempel på Fiskevårdsplan för Vindån som förutom sitt sakinhåll tangerar både disciplinerna psykologi och sociologi.

I utredningen ”Klart som vatten” 2002 anger författaren under rubriken om avtalslösningar, ”att det förutsätts att myndigheten har tillräcklig kompetens och kraft nog att bedöma när mer står att vinna på en förhandlingslösning än ett traditionellt myndighetsförfarande”. Denna argumentation är enligt Rune Hallgren inte direkt tillämplig vid tillståndsgivning, eftersom Miljöbalken inte förutsätter avvägningar mellan miljö och produktion.

I EU-KOM:s förslag art 29 regleras de stöd, inkomstbortfall, extrakostnader mm. som betalas ut för de åtaganden som ett jordbruk gör för en miljö och ett klimatvänligt jordbruk. Särskilda regler gäller då åtagandena görs gemensamt av en grupp av jordbrukare, då den högsta nivån för bidrag och ersättningar kan stiga med 30 %.

Rune H visar en Power Point över ”Lokal vattenförvaltning” med fem punkter utifrån förhandlingskulturen som styrmodell. Den första är Leaders portalparagraf.

- * lokal kunskap, erfarenhet och värdering och samhällets intressen,
- * dialog/förhandling mellan berörda parter,
- * möjliggör avvägningar mellan produktion, vattenvård, vattentillgång och översvämningssrisker,
- * pröva att förhandla fram lokala vattenvårdsplaner eller åtgärdsavtal, (inte via åtgärdsprogram, som hör till regelkulturen) med hänsyn tagen till miljö, ekonomi och social acceptans,
- * identifiera hinder och möjligheter med avtalslösningar, (inte via föreskrifter, tillståndsvillkor, som hör till regelkulturen).

Rune H ger fyra honnörssord för förhandlingskulturen som styrmodell

- * förankring
- * förhandling
- * dialog
- * acceptans

Där acceptans måste genereras mellan lantbrukaren och myndigheterna, där miljön inte får vara en given ram.

Rune H ställer frågan ... är det tillgången på vatten som är ett problem eller är det översvämningarna? Svaret bestäms utifrån lokala förhållanden och intressen.

Jordbruksverkets LBP 2014-2020

* skapa död ved 200 kr/st.	* byta vägtrummor
* byta vägtrummor	* mindre våtmarker 16 000 kr/ha
* ta bort vandringshinder 33 000 kr	* våtmarker < 100%
* 2 stegsdikning <100%	* reglerbar dränering
* skötsel av våtmark	* växtnärlingsplan
* växtskyddsplan	* skydds-zoner 29 000 kr/ha
* anpassad skydds-zon 4 300 kr/ha	* m.fl.

Till uppräkningsplanen ovan lägger Rune H strukturkalkning och täckdiken, där förslag om ersättning troligen kommer att ske i enlighet med LBP:s företagsstöd.

Rune H lyfter logiskt fram en grafisk modell för intressekonflikter utifrån ett win-win perspektiv, som är ett naturligt resultat av den röda tråden i föreläsningen, nämligen att åtgärder för miljön och vattenförvaltning som bara ”kostar pengar” inte är framgångsrikt för ”produktionen”. I den stående liksidiga intressekonfliktstriangelns spetsar återfinns de tre parametrarna miljö, acceptans och ekonomi. I den större liksidiga triangeln finns inlagt en mindre liksidig triangel som är upp och nedvänd och vars triangelspetsar pekar mitt på linjerna ekonomi-acceptans, acceptans-miljö, miljö-ekonomi.

Win-win perspektivet uppnås således om det infinner sig en balans mellan den yttre och inre triangeln. Man kan även tänka sig att den inre triangeln vrider sig medurs i den större varmed förhållandena förändras på linjerna ekonomi-acceptans, acceptans-miljö, miljö-ekonomi. Således kan man dra slutsatsen att ju mer win-win triangeln rör sig mot triangelspetsen för miljö, desto större blir kraven på ekonomi, bidrag och ersättningsfrågor samtidigt som den inre triangelspetsen rör sig mot ökad acceptans. (Sekretariatets anm.)

Rune H lyfter även fram två grafiska modeller för helhetssyn på ”hållbar utveckling”.

Helhetssyn 2 visar dels en modell där naturen eller miljön helt definierar utrymmet för den hållbara utvecklingen och är därmed begränsningsfaktorn dels en modell där de tre parametrarna ekologi, ekonomi samt sociologi vägs samman till lika delar i skärningsområdet mellan cirkelarna.

Den sistnämnda modellen kompletterar och bekräftar intressekonfliktstriangelns tre parametrar miljö, acceptans och ekonomi. (Sekretariatets anm.)

Efter Rune H föreläsning lämnar moderator Stellan H ordet fritt och fortsätter med att säga att det är mycket viktigt att det sker ett samarbete med näringen/produktionen när det gäller ex. våtmarker, musselodlingar och andra miljöförbättrande projekt.

Leif L citerar Rune H med orden ”ingen åtgärd blir gjord om den inte är lönsam eller blir föremål för bidrag”. Leif fortsätter med att citera vad nuvarande miljöminister Lena Ek sagt då det gäller drivmedel för båttransporter på Östersjön ”miljöfrågorna är överordnade alla andra frågor”. Kostnaderna för miljön skall betalas av den som skitar ner. Rune H anser att detta inte är ett rimligt krav utifrån näringens krav på lönsamhet och modellerna för helhetssyn och intressekonflikter.

Åke H tillägger att MB inte är överordnad de areella näringarna, utan snarare skyddas av MB.

Vid pennan

Karl-Gustaf Eklund
Torsås Kustmiljögrupp